

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.341+343.237

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.3.15>

П. С. Єпринцев

<https://orcid.org/0000-0002-9790-9565>

кандидат юридичних наук, доцент,

проректор Донецького державного університету внутрішніх справ – директор

Криворізького навчально-наукового інституту

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

У статті звернення до категорії «суспільна небезпечність» у зв'язку з дослідженням форм організованої злочинності зумовлене тим, що боротьба з цим антисоціальним явищем не може бути ефективною без визначення кримінально-правових категорій, що в свою чергу визначає предмет доказування в ході запобігання кримінальних правопорушень, їх виявлення та досудове розслідування.

Проведеним дослідженням з'ясовано, що суспільна небезпечність становить соціальну (матеріальну) ознаку кримінального правопорушення, яка існує об'єктивно і не залежить від волі законодавця чи суду. Тобто діяння криміналізуються (забороняються) тому, що вони суспільно небезпечні, а не стають небезпечними тоді, коли щодо них встановлено кримінально-правову заборону. У свою чергу, такі соціальні цінності як життя людини, її здоров'я, власність перебували під охороною кримінального закону на всіх етапах розвитку суспільства. У доктрині кримінального права переважає точка зору, згідно з якою суспільна небезпечність – це властивість діяння завдавати шкоду об'єктам, які охороняються кримінальним законом, або створювати реальну загрозу спричинення такої шкоди. Сам механізм агресивної поведінки утворює зв'язок і взаємодію зовнішніх факторів об'єктивної дійсності та внутрішніх, психічних процесів і станів особи, які детермінують рішення вчинити агресивне кримінальне протиправне діяння та контролювати його вчинення

Встановлено, що незважаючи на відсутність в юридичній літературі єдності поглядів на поняття і правове значення категорії «суспільна небезпечність організованої злочинності», дисертант пропонує її визначити як комплекс додаткових шкідливих наслідків для громадянина, суспільства, держави, який проявляється в одночасному заподіянні шкоди різним групам суспільних відносин, шляхом вчинення небезпечних кримінальних протиправних діянь і виникненням на цій основі нових видів протиправного «промислу». Зроблено висновки, що: суспільна небезпечність притаманна всій злочинності, як соціально-масовому явищу; організована злочинність у всіх формах її прояву, в тому числі і озброєних, являють собою частину всієї злочинності і вже тому – явище суспільно небезпечне; організовані форми злочинності створюють комплекс додаткових шкідливих наслідків, і цим зумовлений високий ступінь її суспільної небезпечності.

Ключові слова: організована злочинність, злочинна організація, злочин, організована група, кримінальна відповідальність, запобігання.

Конституція України є гарантом того, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найви-

щою соціальною цінністю (ст. 3), а також того, що кожен має право володіти, користуватися та розпоряджатися своєю влас-

ністю і ніхто не може бути позбавлений цього права, оскільки воно є непорушним (ст. 41) [1]. При цьому гарантована Основним законом охорона власності та прав і свобод особи, їх захист від кримінальних протиправних посягань є однією з найважливіших правоохоронних функцій нашої держави, що підтверджено Стратегією боротьби з організованою злочинністю (2020), яка наголосила на формуванні державної політики у цій сфері шляхом запровадження міжнародних стандартів та побудові ефективної системи боротьби з організованою кримінальною протиправністю в країні [2].

Водночас, статистичні дані засвідчують, що у 2014–2015 рр. кількість виявлених правоохоронцями України організованих груп та злочинних організацій скоротилася з 185 до 135 (–27,0%), а в наступні роки зросла до 377, тобто у 2,8 раза порівняно з показником 2015 р. Особливо інтенсивне збільшення цього показника спостерігалось у 2019 р. (+54,5%), 2020 р. (+37,1%) та 2021 р. (+28,7%). Серед всіх виявлених злочинних угруповань абсолютну більшість (у середньому 96,6%). З 2015 по 2022 рр. було виявлено 97 злочинних організацій, у тому числі 2015–2016 рр. – від 1 до 4, у 2017 р. – 5, у 2018 р. – 12 і у 2019 р. – 16, у 2020 р. – 21, у 2021 р. – 28. Слід відмітити, що відбулося не тільки зростання кількісних показників роботи щодо виявлення організованих груп та злочинних організацій, а й певне покращення її якісних параметрів, що проявилось в активізації зусиль по встановленню найбільш небезпечних їх видів [3; 4].

Небезпечність цього кримінально-соціального явища не завжди реально оцінюється навіть тими, хто призначений з ним боротися. Небезпечність, як уявляється, повинна вимірюватися не тільки кількістю вбивств, розбійних чи бандитських нападів, хоча це один з важливих факторів безпеки для суспільства, а перш за все, погрозами, які йдуть від організованої злочинності в цілому, і озброєних форм її прояву зокрема.

Остання обставина і визначає боротьбу з нею одним із пріоритетних напрямків правоохоронної діяльності. Це поясню-

ється не тільки значною матеріальною шкодою, вбивствами громадян, посяганням на їх життя, здоров'я, майно, але і більш широким колом факторів, зокрема: формування і розповсюдження в суспільстві орієнтацій на аморальність і вседозволеність; моральної розпусти десятків і сотень тисяч членів суспільства; ескалація жорстокості і насилля, яка, в свою чергу, веде до духовного зубожіння нації, особливо впливаючи на молодь, встановлюючи стереотип «красивого» життя без відповідальності перед суспільством, культивує насильство, анархію, наркоманію; підрив авторитету держави та її органів перед населенням, у зв'язку з так званим «безсиллям» у боротьбі з організованою злочинністю [5, с. 7].

Суспільна небезпечність, як ознака злочину, відіграє ключову роль при встановленні кримінальної відповідальності за вчинене діяння (криміналізація), визначенні виду і розміру покарання за вчинений злочин (пеналізація), відмежуванні діянь від незлочинних правопорушень, класифікації злочинів у Загальній частині та систематизації злочинів в Особливій частині КК України. Будучи складним юридичним явищем, суспільна небезпечність є основною матеріальною ознакою злочину, що відбиває його зовнішній вираз. Суспільна небезпечність означає, що діяння заподіює шкоду охоронюваному кримінальним законом суспільним відносинам або створює загрозу заподіяння такої шкоди. У такому її баченні суспільна небезпечність злочинів завжди має негативне значення щодо діяння, яке посягає на інтереси особи, суспільства й держави, оскільки вона порушує правові настанови, що регулюють суспільну діяльність у цілому, та вносить дисбаланс у суспільні відносини.

В науці триває дискусія щодо сутності суспільної небезпечності. Приміром на думку Т. В. Колеснікової проявами суспільної небезпечності є «зміни в соціальній сфері, що підлягають нормативній фіксації» [6, с. 540]. Л. М. Кривоченко пов'язує основну властивість суспільної небезпечності діяння з його здатністю або заподіювати шкоду відносинам, що охороняються кримінальним законом, або

містити у собі реальну можливість заподіяння такої шкоди [7, с. 77]. Така характеристика суспільної небезпечності є дещо спірною в частині визначення об'єкта кримінально-правової охорони, але в іншому відображає, на нашу думку, соціальну зумовленість криміналізації. Разом з тим вважаємо, що якнайкраще сутність суспільної небезпечності прослідковується в нормах законодавства. В ч. 2 ст. 11 Кримінального кодексу (КК) України злочинність діяння пов'язана із заподіянням істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі, навколо чого і треба будувати аналіз суспільної небезпечності самоправства.

Суспільна небезпечність, як небезпідставно підкреслюють Ю. В. Александров і В. А. Клименко, «є об'єктивним критерієм визнання діяння злочином, вона не залежить від відповідної оцінки її законодавцем. Саме суспільна небезпечність є підставою для криміналізації діяння, а при призначенні покарання – для індивідуалізації його» [8, с. 45]. Зауважимо, що при цьому не повинні каратися думки й наміри особи, якщо вони не були матеріалізовані.

Суспільна небезпека перебуває у прямій залежності від соціальної цінності тих суспільних відносин, на які вона реально посягає. Ця залежність виражається чіткою формулою: «за інших рівних умов суспільна небезпека діяння тим вища, чим важливіші і значиміші суспільні відносини, які вона порушила». Цінність об'єкта посилює або послаблює суспільну небезпеку діяння в цілому. Можна стверджувати, що характер суспільних відносин і їх важливість впливають на суспільну небезпеку злочину [9, с. 71].

Суспільна небезпечність становить соціальну (матеріальну) ознаку кримінального правопорушення, яка існує об'єктивно і не залежить від волі законодавця чи суду. Тобто діяння криміналізуються (забороняються) тому, що вони суспільно небезпечні, а не стають небезпечними тоді, коли щодо них встановлено кримінально-правову заборону. Суспільна небезпечність це історично мінлива властивість діяння, яка залежить від уявлення суспільства про значущість тих чи інших соціальних благ. Разом із тим, такі соці-

альні цінності як життя людини, її здоров'я, власність перебували під охороною кримінального закону на всіх етапах розвитку суспільства. У доктрині кримінального права переважає точка зору, згідно з якою суспільна небезпечність – це властивість діяння завдавати шкоду об'єктам, які охороняються кримінальним законом, або створювати реальну загрозу спричинення такої шкоди [10, с. 43-44].

Показниками (критеріями) суспільної небезпечності кримінальних правопорушень є характер та ступінь [11, с. 70–71]. Характер суспільної небезпечності – це якісний показник, що визначається передусім групою суспільних відносин, на які посягає злочин, а також зіставленням у межах одного й того самого об'єкта окремих складів злочину (саме за характером суспільної небезпечності злочинів побудована Особлива частина КК України) [12, с. 66]. *Ступінь* суспільної небезпечності – це кількісний показник, що відбивається в ступені тяжкості шкоди, способі, місці, часі вчинення злочину, ступені вини, мотивах і меті, усіх інших об'єктивних і суб'єктивних ознаках злочину [13, с. 51; 14, с. 34; 15, с. 57].

Тому приєднуємось до позиції вчених, які характеризують суспільну небезпечність за двома вимірами – характером і ступенем [6, с. 543; 16, с. 81]. М. Й. Коржанський зазначає, що характер суспільної небезпечності становить його якість, що перш за все, визначається суспільною цінністю об'єкта посягання, а ступінь суспільної небезпечності діяння визначається, головним чином, способом вчинення злочину та розміром заподіяної шкоди [16, с. 81].

Враховуючи викладені положення, можна погодитися з позицією Р. В. Вереши, що суспільна небезпечність має суттєве кримінально-правове значення, оскільки вона: по-перше, є основним об'єктивним критерієм визнання діяння злочином; по-друге, дає змогу класифікувати злочини за ступенем тяжкості; по-третє, визначає межу між злочином та іншими правопорушеннями; по-четверте, є однією із загальних засад індивідуалізації кримінальної відповідальності та покарання [17, с. 42].

Організована злочинність в цілому і озброєні форми її прояву зокрема – це частина злочинності і, природно, відрізняючись від складових її елементів – окремих кримінальних правопорушень, суттєво відрізняється і від злочинності в цілому, хоча і органічно пов'язана з нею через численні соціальні явища, які мають місце в суспільстві. Даному виду злочинності, групам кримінальних правопорушень властивий високий ступінь організації, озброєності і професійності, згуртованості і стійкості по вертикальним і горизонтальним зв'язкам як всередині злочинності так і з суспільством і державою [18, с. 58].

З точки зору суспільної небезпечності організованої злочинності, варто розділити проблему самої небезпечності і кримінологічні проблеми злочинної поведінки. Антисоціальна поведінка виникає разом з соціально обумовленою діяльністю людей, суспільства, формується у процесі суспільної практики при усвідомленні індивідом своїх інтересів, які суперечать з інтересами суспільства. Саме він робить вибір на користь антисоціального, протигромадського задоволення потреб. Тому суспільно небезпечна поведінка (провинна, протиправна, карана і аморальна) є свідома діяльність, що загрожує інтересам суспільства.

З точки зору кримінології суспільна небезпечність особи злочинця являє собою систему його властивостей у вигляді криміногенних інтересів і мотивації, котрі породили відповідну злочинну поведінку. Як правило, суспільна небезпечність носить не об'ємний характер, а проявляється у деяких домінуючих орієнтаціях і мотиваціях, наприклад, корисливій або насильницькій тощо. Така криміногенна орієнтація особистості визначає зміст її суспільної небезпечності та її злочинної поведінки. Обов'язковим компонентом суспільної небезпечності особи злочинця є криміногенне спотворення правової психології, тобто різні варіанти неповаги кримінального закону, а в подальшому підвищення ступеню суспільної небезпечності особи в залежності від отриманого злочинного досвіду, кваліфікації і професійності [19, с. 452].

Необхідно погодитися з думкою О. М. Бандурки та А. Ф. Зелінського, які

вважають термін «агресія» значно ширшим порівняно з терміном «насильство» [20, с. 27]. Вважаємо, що причин для такого висновку декілька. По-перше, насильство застосовують один до одного тільки люди і дуже часто – без будь-якої потреби, на відміну від тварин, які проявляють агресивність як засіб існування і захисту. По-друге, тільки люди наділені свідомістю – вищою формою психічного відображення дійсності, яка діє за допомогою двох сигнальних систем – через почуття, враження, уяву, а також слова. Тому люди можуть завдати шкоду один одному, не застосовуючи насильства, а одними лише словами, навіть без погроз, наприклад, образою, наклепом, неправдивим повідомленням про небезпеку. По-третє, говорячи про людську агресивність, в першу чергу мається на увазі насильство. Насильство – це найбільш гострий та небезпечний вид агресивної поведінки.

Тому, на нашу думку, агресію слід визначати як фізичну або вербальну поведінку людини, спрямовану на пошкодження або зруйнування. У випадку, якщо агресія виявляється в найбільш екстремальній і соціально неприпустимій формі, вона переростає у насильство.

Агресія, яка знаходить свій прояв у кримінальних правопорушеннях насильницької спрямованості (кримінальна агресія), має характер:

– дії деструктивного характеру, засобу заподіяння правомірного насильства – агресія є проявом агресивності як природної властивості людини;

– дії деструктивного характеру, засобу заподіяння протиправного насильства – агресія є проявом агресивності як індивідуально-особистісної риси, що включає в себе: жорстокість, ворожість, запальність, дратівливість тощо [21, с. 127–128].

Агресія як дія деструктивного характеру, засіб заподіяння як правомірного так і протиправного насильства слугує задля досягнення певної мети, реалізації мотиваційної сфери.

Індивідуальний розвиток особистості, формування її неповторного духовного образу відбувається в результаті взаємодії генетичної і соціальної програм. Соці-

альна програма під впливом виховання в безпосередній взаємодії з генетичною програмою тією чи іншою мірою засвоюється індивідом, поступово стаючи внутрішнім змістом особистості. При цьому взаємовплив і інтеграція складових агресії простежується протягом всього онтогенезу. Але слід зазначити, що агресія виступає проявом десоціалізації особи на свідомому або підсвідомому рівні тільки у випадку її негативного – кримінального прояву.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що механізм агресивної поведінки утворює зв'язок і взаємодію зовнішніх факторів об'єктивної дійсності та внутрішніх, психічних процесів і станів особи, які детермінують рішення вчинити агресивне кримінальне протиправне діяння та контролювати його вчинення.

Механізм агресивної поведінки являє собою динамічне явище, визначене взаємодією складових його елементів. Тобто, до вчинення агресивного акту особа приходить, як уже зазначалось, внаслідок пропускання через себе впливів зовнішнього середовища на основі наявної в неї соціальної і генетичної інформації, формування ставлення до діяльності. Елементи механізму агресивної поведінки - це психічні процеси, стани, фактори зовнішнього середовища, що розглядаються не в статичі, а в динаміці і не ізольовано, а у взаємодії один з одним, детермінуючими цю поведінку.

Сьогодні, досить складно дати правове визначення тим якісним і кількісним змінам, що мають місце в структурі кримінальних формувань. Ні наука, ні практика зараз не мають в своєму розпорядженні даних про ознаки, які дозволили б досить складне соціальне явище, як організована злочинність в цілому і озброєні форми її прояву зокрема, відобразити в кримінальному законі, тобто криміналізувати його. Якщо це зробити неможливо, то для боротьби з організованою злочинністю на сучасному етапі цілком достатньо сформулювати більш чіткі розмежування між вчинками, здійсненими групою осіб за попередньою змовою із застосуванням зброї і озброєною організованою групою. Характеристику озброєної організо-

ваної групи, яка має складну структуру, своєрідну ієрархію, вплив у кримінальному світі, професіоналізм, спеціалізацію, можна буде детально описати, використовуючи усталені в криминології терміни для характеристики форм організованої злочинності, і в підозрі (обвинуваченні) і в судовому вирокі.

Ступінь суспільної небезпечності озброєних форм організованої злочинності підвищується в залежності від кваліфікаційних ознак. Іншими словами, категорія «суспільна небезпечність» може бути охарактеризована не тільки «універсальною» ознакою спричинення шкоди (шкідливість), але і багатьма іншими ознаками, які містяться в нормах кримінальних законів. Це об'єктивні ознаки: спосіб вчинення кримінального правопорушення; повторність; наявність групи; особливості жертв; місце; час; умови вчинення протиправного діяння. Суб'єктивні ознаки: вина, мотив, мета. Ознаки суб'єкта: службовий стан, рецидивність, тощо. Найбільшими відмінностями відрізняються ознаки безпосередніх об'єктів кримінальних правопорушень: проти життя і здоров'я, проти майна, проти громадської безпеки і управління. Кожна група суспільних відносин, на яку посягають кримінальні правопорушення й спричиняють шкоду, включена в систему життєвої діяльності суспільства, функціонування його систем: управлінських, економічних, систем забезпечення, в тому числі правоохоронної. Будь-яка з них зазнає при цьому деформації в тій чи іншій мірі. Очевидно, що ступінь деформації росте, якщо злочинний вплив носить збройний, організований, в значній мірі скоординований характер.

Інтенсивний розвиток сучасної злочинності в цілому, перш за все характеризується проявою нетрадиційних форм протиправної поведінки, розширенням кримінального контролю за нетрудовими доходами, вчиненням найбільш небезпечних злочинів, що викликають широкий громадський резонанс. Тому визначення суспільної небезпечності організованої злочинності та різноманітних форм її прояву, потребує корекції з урахуванням нових соціально-політичних реалій і законодавчих рішень. Суттєві корективи, у визна-

чення суспільної небезпечності, організованої злочинності і різноманітних форм її прояву, в тому числі і озброєних, повинні бути внесені виходячи із суті і змісту положень Стратегії національної безпеки [22].

Таким чином, з урахуванням наведених вище міркувань можна зробити такі висновки: а) суспільна небезпечність притаманна всій злочинності, як соціально-масовому явищу; б) організована злочинність у всіх формах її прояву, в тому числі і озброєних, являють собою частину всієї злочинності і вже тому – явище суспільно небезпечне; в) організовані форми злочинності створюють комплекс додаткових шкідливих наслідків, і цим зумовлений високий ступінь її суспільної небезпечності.

Тому суспільна небезпечність організованої злочинності – це комплекс додаткових шкідливих наслідків для громадянина, суспільства і держави, який проявляється в одночасному заподіянні шкоди різним групам суспільних відносин, шляхом вчинення небезпечних кримінальних протиправних діянь і виникненням на цій основі нових видів протиправного «промислу».

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 верес. 2020 р. № 1126-р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>
3. Вплив соціально-економічних процесів на злочинність в Україні та у світі (за офіційними матеріалами ООН, Всесвітнього банку, статистичного органу Євросоюзу (Eurostat), Державної служби статистики України): аналітичний огляд. Київ : ДНДІ МВС України, 2021. 54 с.
4. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
5. Василевич В. В. Боротьба з озброєними формами організованої злочинності корисливо-навальницького спрямування: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ : НАВСУ, 1998. 18 с.
6. Колеснікова Т. В. Суспільна небезпечність та наслідки злочину: питання співвідношення та кримінально-правової природи. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. праць. Одеса: Юрид. літ., 2012. Вип. 64. С. 538–544.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
8. Александров Ю. В., Клименко В. А. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник. Київ: МАУП, 2004. 328 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина / за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Харків: Право, 1997. 368 с.
10. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / за заг. ред. проф. В. М. Бесчастного та О. М. Джужи. Київ: ВД «Дакор», 2018. 386 с.
11. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2015. 528 с.
12. Кримінальне право України / П. П. Михайленко, В. В. Кузнецов, В. П. Михайленко, Ю. В. Опалинський. Київ, 2006. 440 с.
13. Кримінальне право України (Загальна частина): підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Вид-во ХНУВС, 2010. 407 с.
14. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / за заг. ред. Є. Л. Стрельцова. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Одиссей, 2009. 328 с.
15. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2010. 456 с.
16. Коржанський М. Й. Кримінальне право і законодавство України: Частина Загальна: курс лекцій. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
17. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. 4-те вид., перероб. та допов. Київ: Алерта, 2016. 352 с.
18. Корнієнко М. В. Організована злочинність в Україні: сучасний стан, кримінологічна характеристика, заходи протидії. Київ: Фонд Юрнауки, 2004. 300 с.

19. Кримінологія : підручник / за заг. ред. В. В. Чернея та О. М. Джужі. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 612 с.
20. Бандурка А. М., Зелінський А. Ф. Вандализм. Харків : УВД, 1996. 200 с.
21. Григор'єва О. В. Кримінальна агресія: агресія та агресивність. Юридична наука. 2014. № 8. С. 123–130.
22. Про Стратегію національної безпеки України : Указ Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. Верховна Рада України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
-

Yepryntsev P. Social danger of organized crime in Ukraine

In the article, the appeal to the category «social danger» in connection with the study of forms of organized crime is due to the fact that the fight against this anti-social phenomenon cannot be effective without the definition of criminal law categories, which in turn determines the subject of proof in the course of preventing criminal offenses, their identification and pretrial investigation.

The conducted research revealed that public danger is a social (material) feature of a criminal offense that exists objectively and does not depend on the will of the legislator or the court. That is, actions are criminalized (prohibited) because they are socially dangerous, and they do not become dangerous when a criminal law prohibition is established in relation to them. In turn, such social values as human life, health, and property were protected by the criminal law at all stages of society's development. In the doctrine of criminal law, the prevailing point of view is that public danger is the property of an act to cause damage to objects protected by criminal law, or to create a real threat of causing such damage. The very mechanism of aggressive behavior forms a connection and interaction of external factors of objective reality and internal, mental processes and states of a person, which determine the decision to commit an aggressive criminal illegal act and control its commission

It has been established that despite the lack of unity of views on the concept and legal meaning of the category «social danger of organized crime» in the legal literature, the dissertation proposes to define it as a set of additional harmful consequences for the citizen, society, state, which is manifested in the simultaneous damage to various groups of social relations, by committing dangerous criminal illegal acts and the emergence of new types of illegal «industry» on this basis. It was concluded that: social danger is inherent in all crime as a social and mass phenomenon; organized crime in all forms of its manifestation, including armed crime, is a part of all crime and is therefore a socially dangerous phenomenon; organized forms of crime create a complex of additional harmful consequences, and this determines the high degree of its social danger.

Key words: *organized crime, criminal organization, crime, organized group, criminal responsibility, prevention.*